

Sygn. akt III AUa 366/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSA Aleksandra Urban (spr.)
Protokolant:	Aleksandra Portaszkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy T. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

z dnia 10 stycznia 2012 r., sygn. akt VII U 1894/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznaje T. P. prawo do emerytury od 1 lipca 2011 r.;
2. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III AUa 366/12

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił T. P. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

T. P. wniósł odwołanie od powyższej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 stycznia 2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z dniem ukończenia 60 – tego roku życia.

Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

T. P. urodził się (...). Od dnia 1 września 1965 r. do dnia 30 czerwca 2011 r. pracował na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w S.. Był zatrudniony na stanowiskach: uczeń, aparatowy produkcji doświadczalnej, samodzielny inspektor BHP, specjalista ds. BHP, starszy specjalista ds. BHP, starszy specjalista ds. ochrony pożarowej.

Do obowiązków T. P. jako inspektora BHP, tzn. jako inspektora działu technicznego bezpieczeństwa pracy, należał ścisły nadzór warunków pracy w oddziałach syntez chemicznych. Kontrolował warunki pracy w oddziałach syntez. Pracę rozpoczynał o godz. 7, miał swoje biurko. W pomieszczeniu były oprócz niego jeszcze 2 osoby. T. P. siedł na oddziały, kontrolując wszystkie stanowiska i urządzenia, stan aparatury i przewodów. Na oddziałach odbywała się synteza chemiczna w celu produkcji poszczególnych leków. W czasie pracy obchodził różne urządzenia, autoklawy, zbiorniki ciśnieniowe, magazyny surowców i uczestniczył w naprawach awarii urządzeń. W takich sytuacjach był szczególnie poddany warunkom szkodliwym. Nadzorował prace w pomieszczeniach gdzie występowały substancje szkodliwe tj. chlor, benzen, robił sprawozdania dla PIP, w których wykazywał substancje kancerogenne. Kontrola polegała na tym, żeby dbać i poprawiać warunki pracy. T. P. kontrolował warunki pracy na poszczególnych stanowiskach w zakresie występowania toksycznych substancji, stanów awaryjnych i skażenia surowcami toksycznymi. W zakładzie było laboratorium toksykologiczne, które w halach produkcyjnych i poza obiektami dokonywało pomiarów. T. P. przebywał na tych obiektach jak pracownicy, którzy bezpośrednio przebywali przy produkcji. Z kontroli sporządzał sprawozdania. Te sprawozdania sporządzał na miejscu. Podstawowym jego miejscem pracy były przydzielone obiekty.

T. P. z zakładu pracy otrzymał świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zgodnie z którym pracował na następujących stanowiskach:

- 1) Aparatowy Produkcji Doświadczalnej - wykaz A, Dz. IV, poz. 41, od 20.09.1968 r. do 19.04.1971 r., od 02.05.1973 r. do 16.09.1979 r., na którym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na instalacjach doświadczalnych w przemyśle chemicznym,
- 2) Samodzielny Inspektor BHP - wykaz A, Dz. XIV, poz. 24, od 17.09.1979 r. do 31.07.1990 r., na którym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie,
- 3) Specjalista ds. BHP - wykaz A, Dz. XIV, poz. 24. od 01.08.1990 r. do 31.01.1995 r., na którym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie; rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. Dz. U. Nr 8 poz. 43 i z 1985 r. Nr 7, poz. 21/.

Stanowiska powyższe wymienione są również w wykazie A, Dz. IV, poz. 41, pkt 1, w wykazie A, Dz. XIV, poz. 24, pkt 1, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Na stanowisku Samodzielny Inspektor BHP, Specjalista ds. BHP praca ubezpieczonego polegała na działalności kontrolno-organizacyjnej oraz nadzorze

nad bezpiecznym wykonywaniem pracy w rejonie I Wydziałów Syntez (Salicylanów, Sulfonamidów, Syntezy Różnej), Laboratoriach Wydziałów Syntez, Oddziale Półtechniki Doświadczalnej, Zakładowym Laboratorium Badawczym. Praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w warunkach narażenia na czynniki szkodliwe adekwatne jak dla stanowiska „Mistrz Oddziału Syntez”, praca była w kontakcie z substancjami o działaniu rakotwórczym, mutagennym, toksycznym, żrącym, uczulającym, niecałkowicie rozpoznany działaniu. W ocenie ryzyka zawodowego zagrożenia wymienione dla stanowiska „Samodzielny Inspektor BHP rejonu I” były tożsame jak dla stanowiska „Mistrz Oddziału Syntez” i oszacowane na tym samym poziomie.

T. P. otrzymał z zakładu pracy zaświadczenie, zgodnie z którym od 1 września 1965 r. i nadal jest zatrudniony w charakterze starszego specjalisty ds. ochrony pożarowej. Także na druku RP-7 pracodawca wskazał, że T. P. jest zatrudniony na stanowisku starszy specjalista ds. ochrony pożarowej.

T. P. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W dniu 25 lutego 2011 r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił T. P. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udowodnione na dzień 01.01.1999 r. - 33 lata, 3 miesiące i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 8 lat, 11 miesięcy i 16 dni stażu pracy w szczególnych warunkach. Nie uznał okresu zatrudnienia od 17.09.1979 r. do 31.07.1990 r. oraz od 01.08.1990 r. do 31.01.1995 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny sprawy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, akt osobowych oraz zeznań świadków S. W. i H. S..

Sąd Okręgowy zważył, że dokumenty zawarte w aktach sprawy nie były kwestionowane przez żadną ze stron co do ich prawdziwości. Wątpliwości organu rentowego odnośnie charakteru świadczonej przez wnioskodawcę pracy w Zakładach (...) w S. w spornym okresie zatrudnienia w zostały wyjaśnione przez przesłuchanych w sprawie świadków.

Zeznania świadków Sąd I instancji uznał za wiarygodne. W ocenie Sądu są one szczerze i logiczne. Sąd zważył, że co do okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zeznania świadków pokrywają się i znajdują potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych.

Na tle tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie, albowiem spełnia on wszelkie przesłanki dla przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Sąd I instancji przypomniał, że wnioskodawca domagał się ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Podstawą takiego żądania jest art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2004 Nr 39 poz. 353 ze zm.). Przepis ten stanowi szczególnie uregulowanie, znajduje bowiem zastosowanie w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które zasadnicze, wskazane w nim warunki nabycia prawa do świadczenia, spełniły już w dacie wejścia ustawy o emeryturach i rentach

z FUS a więc na dzień 1 stycznia 1999 r. i gwarantuje osobom tym możliwość nabycia prawa do świadczenia na dotychczasowych warunkach. Przepis ten został zawarty w przepisach przejściowych, ma na celu zagwarantowanie częściowo nabytych uprawnień emerytalnych - prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r. - z tytułu spełnienia warunków stażowych, określonych w tym przepisie, do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niewątpliwie bowiem ustawa o emeryturach i rentach z FUS ograniczyła uprawnienia emerytalne tych osób, chociażby w art. 46 ust. 1 określając czasokres, do którego można spełnić warunki do uzyskania świadczenia. Z uwagi na ten fakt właśnie ustawodawca wprowadził przepis przejściowy jakim jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pozwalający realizować wskazanej w nim grupie ubezpieczonych prawo do emerytury.

Stosownie do jego treści, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 27 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, a nadto mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Nadto, zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 tej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust. 1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS jest tu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.) (dalej: rozporządzenie).

Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A,

nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przepis § 2 rozporządzenia stanowi dalej, iż okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według stosownego wzoru lub w świadectwie pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy

i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz.U.85.20.85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

W sytuacji, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zaświadczenia zakładu pracy

z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia, sąd jest uprawniony do przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków

na okoliczność takiego zatrudnienia. Dowód z zeznań świadków podlega ocenie sądu na tle okoliczności sprawy i treści zebranego materiału dowodowego. Przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w postępowaniu przed okręgowym sądem pracy i ubezpieczeń społecznych ma znaczenie wyłącznie instrukcyjne w tym sensie,

że wskazuje na potrzebę zwrócenia uwagi na wiarygodność dowodów, wśród których

w pierwszej kolejności należy dokonywać ustaleń w oparciu o jakąkolwiek miarodajną dokumentację. Dopiero w razie braku takiej możliwości należy skorzystać z dowodu

z przesłuchania świadków. Gdyby ustawodawca miał zamiar wyłączyć - dla celów udowodnienia okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wszelkie dowody poza dowodem z zaświadczenia zakładu pracy opartym na dokumentacji,

to zrealizowałby to w drodze odpowiedniego przepisu ustawowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca przedstawił stosowne dowody w postaci zeznań świadków, które dla Sądu, w świetle jego wyjaśnień stanowiły wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd I instancji doszedł

do przekonania, że kwestionowany przez organ rentowy okres zatrudnienia wnioskodawcy

w Zakładach (...) w S. od 17 września 1979 r. do 31 lipca 1990 r. oraz od 1 sierpnia 1990 r. do 31 stycznia 1995 r. stanowi okres zatrudnienia wykonywanego w szczególnych warunkach na stanowisku wymienionym

w wykazie A, dział XIV, poz. 24 - załączniku do cytowanego powyżej rozporządzenia, dotyczącego pracy w szczególnych warunkach - Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego, ubezpieczony spełnia przesłankę nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

W toku postępowania ubezpieczony wykazał, że stosunek pracy zakończy się w dniu 30 czerwca 2011 r. Niespornym było nadto wykazanie przez niego wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz osiągnięcie wieku 60 lat. Wiek ten ubezpieczony ukończył z dniem 3 marca 2011 r., wniosek o świadczenie złożył zaś w dniu 25 lutego 2011 r. Tym samym wszystkie przesłanki zostały spełnione w dacie osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku 60 lat i od tej daty należało przyznać mu prawo do emerytury.

Wobec powyższego, uznając odwołanie wniesione przez ubezpieczonego za zasadne, na mocy cytowanych przepisów oraz art. 477 (14) § 2 kpc, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

Na marginesie - co do zarzutów naruszenia przez organ rentowy przepisów postępowania administracyjnego - Sąd Okręgowy wskazał, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, w

związku z czym nie ma możliwości badania w świetle przepisów tego kodeksu prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (por. uchwały Sądu Najwyższego z 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142,

z 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz z 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, poz. 65), jako przedmiotu odwołania. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. Sąd Okręgowy podzielił powyżej wyrażone stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z 28 maja 2002 r. (II UKN 356/01, OSNP 2004/3/52) przychylając się do stwierdzenia, iż postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej jest samodzielnym postępowaniem administracyjnym ograniczającym się

do ustalenia, czy decyzja dotknięta jest jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1 pkt 1-7 k.p.a. Rozstrzygnięcie kończące to postępowanie następuje w drodze decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) podejmowanej przez organ administracji publicznej (art. 156 § 1 k.p.a.), toteż orzekanie w tej kwestii przez sąd powszechny byłoby naruszeniem kompetencji właściwego organu administracji publicznej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszym postępowaniu nie może badać naruszeń prawa administracyjnego, wskazanych w odwołaniu wnioskodawcy.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), poprzez ustalenie,

iż wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach i z dniem ukończenia 60-tego roku życia spełnił warunki do uzyskania prawa do emerytury.

Wskazując na powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, ewentualnie – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że z akt sprawy wynika, iż wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy w dniu 30.06.2011 r. (karta 69 akt), a więc z dniem ukończenia

60-tego roku życia tj.: 03.03.2011 r., wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu. Tym samym, w dniu 3 marca 2011 r. nie spełnił wszystkich warunków wynikających z treści przepisu art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Skarżący wskazał także, iż w jego ocenie pracownik sprawujący kontrolę i dozór nie świadczy pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach pracy narażonych na szczególne warunki środowiska pracy, lecz wykonuje w imieniu pracodawcy czynności

o charakterze administracyjno-biurowym, a więc jego pracy nie można traktować na równi

z pracą wykonywaną w szczególnych warunkach. Zarzucił nadto, że stanowiska pracy wnioskodawcy: samodzielny inspektor BHP oraz specjalista ds. BHP - nie zostały wymienione w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. ani

w przepisach branżowych. Zakres obowiązków wnioskodawcy i opis stanowisk wskazują zaś, iż ubezpieczony zajmował się przede wszystkim pracami administracyjno - biurowymi. Sąd

I instancji nie wykazał przyczyn wskazania przez zakład pracy ubezpieczonego,

w zaświadczeniu o zatrudnieniu i zarobkach na druku Rp-7 z dnia 21.02.2011 r. (k. 27 akt) oraz w zaświadczeniu z dnia 04.02.2011 r. (k. 21 akt) - zatrudnienia wnioskodawcy

w spornym okresie na stanowisku: starszy specjalista ds. ochrony pożarowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy wnioskodawca spełnił kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury w wieku obniżonym, przewidzianej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 tej ustawy. Spór stron dotyczył w szczególności możliwości uznania okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) S.A. w S. w okresach od dnia 17 września 1979 r. do dnia 31 lipca 1990 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1990 r. do dnia 31 stycznia 1995 r. na stanowiskach samodzielny inspektor BHP i specjalista ds. BHP - jako okresów pracy w szczególnych warunkach.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył co do zasady poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też – z jednym wyjątkiem omówionym w dalszej części uzasadnienia - uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego.

Odnosząc się konkretnie do zatrudnienia ubezpieczonego, którego kwalifikację jako pracę w warunkach szczególnych należy rozpatrywać przez pryzmat poz. 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r., wymieniającego kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywaną są prace wymienione w wykazie - Sąd Apelacyjny podkreśla, iż czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej

w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę

w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, to te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są

w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającymi prawo

do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego:

z dnia 16 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 6 maja 2008 r., I UK 327/07, LEX nr 829092; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653). Objęcie nadzorem lub kontrolą także innych niż wymienione w wykazie A prac nie wyłącza możliwości zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007r., I UK 111/07, LEX nr 375689). W odniesieniu do stanu faktycznego niniejszej sprawy, należy również wskazać, iż łącznikiem pozwalającym na uznanie czynności dozoru lub kontroli za pracę

w szczególnych warunkach jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące

na stanowisku pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., I UK 111/08, LEX nr 741095).

Wobec podniesionej w apelacji argumentacji dobitnie podkreślić należy, iż zgodnie

z utrwaloną linią orzecznictwa osoba wykonująca nadzór lub kontrolę nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca w szczególnych warunkach.

W zakresie jej obowiązków – co wynika z istoty zajmowanego stanowiska - musi być bowiem przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych, sprawozdań i innych podobnych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało jednak uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych. W związku z powyższym nie ma podstaw do traktowania odrębnie czynności obejmujących sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem, które stanowią integralną część sprawowanej kontroli.

W sytuacji, gdy czynności kontrolno - nadzorcze są pracą w szczególnych warunkach wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośrednią kontrolę stanowisk pracy, a ile - na inne, które również były związane z tą kontrolą, choćby miały one charakter biurowy. Okres wykonywania takiej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń

na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. niezależnie od tego, ile czasu pracownik poświęca na bezpośrednią kontrolę, a ile na inne czynności ściśle z nią związane i stanowiące jej integralną część, takie jak sporządzanie stosownej dokumentacji (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2009 r., I UK 201/08, LEX nr 738338;

z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990; z dnia 24 września 2009 r., II UK 31/09, LEX nr 559949).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie jednoznacznie wynika, w ocenie Sądu odwoławczego, iż w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał pracę odpowiadającą opisanym powyżej warunkom.

Na wstępie należy podkreślić, iż zakład pracy wydał wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia

4 lutego 2011 r. potwierdzające, iż zarówno zatrudnienie na stanowisku samodzielnego inspektora BHP od dnia 17 września 1979 r. do dnia 31 lipca 1990 r., jak również

na stanowisku specjalisty ds. BHP od dnia 1 sierpnia 1990 r. do dnia 31 stycznia 1995 r. odpowiadało rodzajowi pracy wymienionemu pod poz. 24, Działu XIV, wykazu A – stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1983 r. oraz w pkt 1, poz. 41, Działu IV, wykazu A – stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r.

Jak słusznie zauważył Sąd I instancji świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie ma mocy wiążącej zarówno dla pozwanego, jak i dla Sądu, nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., jednakże stwarza ono domniemanie

i podstawę do przyjęcia, że okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczności zaświadczone w w/w świadectwie pracy znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym.

Z zakresu czynności dla stanowiska Specjalisty ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy wynika, iż podstawowym obowiązkiem wnioskodawcy w spornym okresie zatrudnienia było prowadzenie w rejonie systematycznej kontroli warunków pracy oraz przestrzegania zasad

i przepisów bhp zgodnie z obowiązującymi wymogami. Rejon I, w którym wnioskodawca prowadził czynności kontrolno-organizacyjne i nadzorcze, obejmował Wydział Syntez (Salicylanów, Sulfonamidów, Syntezy Różnej), laboratoria usytuowane na terenie zakładu „B” – Laboratoria przy Wydziałach Syntez, Zakładowe Laboratorium Badawcze, Oddział Półtechniki Doświadczalnej.

Świadek S. W., zatrudniony w Zakładach (...)

w S. na stanowisku kierownika działu technicznego bezpieczeństwa pracy wskazał, iż do obowiązków wnioskodawcy jako inspektora BHP należał ściśle nadzór warunków pracy na oddziałach syntez chemicznych wykonywany bezpośrednio na tych oddziałach i polegający na kontroli wszystkich stanowisk pracy, urządzeń, stanu aparatury

i przewodów. Ubezpieczony miał swoje biuro, jednak nadzorował prace w pomieszczeniach, gdzie odbywała się synteza chemiczna w celu produkcji leków. Występowały tam substancje szkodliwe dla zdrowia tj. chlor czy benzen.

Świadek H. S., zatrudniony w latach 1972 – 1978 jako specjalista BHP, wyjaśnił natomiast, że do obowiązków wnioskodawcy w spornym okresie zatrudnienia należało kontrolowanie 3 podstawowych oddziałów produkcyjnych chemicznych, co polegało na kontroli warunków pracy na poszczególnych stanowiskach w zakresie występowania zagrożeń toksycznych, stanów awaryjnych i skażenia surowcami toksycznymi. Świadek potwierdził, iż T. P. przebywał na tych samych obiektach co pracownicy zatrudnieni bezpośrednio przy produkcji – było to podstawowe miejsce jego pracy. Sprawozdania z przeprowadzonej kontroli ubezpieczony sporządzał na miejscu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny po pierwsze wskazuje, iż prace, nad którymi bezpośredni nadzór należał do obowiązków wnioskodawcy, miały charakter prac w szczególnych warunkach. Pod poz. 23, Działu IV, wykazu A – stanowiącego - wymienione zostały bowiem stanowiska pracy przy produkcji leków, półproduktów, środków kontrastowych, prefiksów, nici chirurgicznych i sprzętu medycznego jednorazowego użytku, w tym m. in. stanowiska aparatuowego, zestawiacza mieszanek i roztworów, operatorów różnorodnych urządzeń produkcyjnych czy też laboranta zatrudnionego przy produkcji leków. Również nadzór wnioskodawcy sprawowany nad pracami o takim charakterze należy zatem uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach (poz. 24 działu XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze).

Sąd Apelacyjny podkreśla, iż w sytuacji ustalenia, że wnioskodawca wykonywał czynności kontrolno-nadzorcze na oddziale, w którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz że pracę o takim charakterze wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – co jednoznacznie wynika z treści zeznań świadków – nie ma potrzeby dociekania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile – na inne czynności związane ze sprawowanym dozorem, w tym sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Praca na przedmiotowym stanowisku – wymienionym w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – z racji swej specyfiki nierozzerwalnie wiąże się z koniecznością wykonywania czynności biurowych w wyodrębnionym pomieszczeniu. Jak zostało wyżej wyjaśnione, wykonywanie czynności o charakterze administracyjnym mieści się jednak w zakresie dozoru inżynieryjno – technicznego.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny wskazuje jednak, iż - jak wynika z logicznych i spójnych zeznań świadków – wnioskodawca w przeważającej mierze przebywał na oddziałach produkcyjnych. Ubezpieczony niewątpliwie był zatem narażony na działanie tych samych czynników szkodliwych dla zdrowia, jak pracownicy produkcyjni.

Odnosząc się do zarzutu wskazania przez zakład pracy ubezpieczonego w zaświadczeniu o zatrudnieniu i zarobkach z dnia 21 lutego 2011 r. oraz w zaświadczeniu z dnia 4 lutego 2011 r. zatrudnienia w spornym okresie na stanowisku starszego specjalisty ds. ochrony przeciwpożarowej Sąd Apelacyjny podkreśla, iż zatrudnienie T. P. od dnia 17 września 1979 r. jako samodzielnego inspektora BHP potwierdzają m. in: angaż z dnia 17 września 1979 (k. 24 akt osobowych) oraz zakres zadań, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności z dnia 29 stycznia 1981 r. i z dnia 7 maja 1985 r. (k. 28, 37), natomiast zatrudnienie od dnia 1 sierpnia 1990 r. na stanowisku Specjalisty ds. BHP – m. in. dokument przeszerogowania (k. 45) oraz zakres czynności z dnia 29 marca 1993 r. (k. 50).

Mając na uwadze powyższe rozważania prawne, jak również wnioski wynikające

z analizy materiału dowodowego Sąd Apelacyjny uznał, iż ocena spornych okresów zatrudnienia dokonana przez Sąd I instancji zasługuje na aprobatę, a okresy te należy zakwalifikować jako okresy pracy w szczególnych warunkach. Nie ulega wątpliwości,

iż uwzględnienie w/w okresów wraz z uznanym przez ZUS okresem pracy w szczególnych warunkach pozwala na uznanie za spełnioną przesłanki legitymowania się przez wnioskodawcę 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Przechodząc do oceny zarzutu błędnego ustalenia przez Sąd Okręgowy, iż z dniem ukończenia 60 - tego roku życia tj. 3 marca 2011 r. wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, pomimo iż rozwiązał on stosunek pracy w dniu 30 czerwca 2011 r., Sąd odwoławczy wskazuje, iż zasługuje on na uwzględnienie w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem T. P. prawa do emerytury od dnia

1 lipca 2011 r.

Nie ulega wątpliwości, iż rozwiązanie stosunku pracy przez osoby ubiegające się

o nabycie świadczenia emerytalnego na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach

FUS jest warunkiem sine qua non nabycia prawa do emerytury, przy czym - co do zasady - warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia sąd ubezpieczeń społecznych ocenia bowiem legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Należy jednak zwrócić uwagę, iż jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97 (OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 181), sąd może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji (art. 316

§ 1 k.p.c.) w sytuacji, gdy ustali, że jedyną przyczyną odmowy przyznania emerytury lub renty ustalała po wydaniu zaskarżonej decyzji. Ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w takim wyroku muszą jednak dotyczyć okoliczności pewnych. Tylko w takich razach dopuszczalne jest swego rodzaju skrócenie procedury przez eliminację ponownego postępowania przed organem rentowym z nowego wniosku o świadczenie niewątpliwie należne. Identyczne stanowisko wyrażone zostało w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2007 r., I UK 316/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 199; z dnia 16 maja 2008 r., I UK 385/07, Lex nr 491450; z dnia 4 lipca 2007 r., II UK 280/06, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 260 i orzeczenia tam powołane; z dnia 5 kwietnia 2011 r. III UK 106/10 Lex nr 852570.

Wydanie wyroku przyznającego świadczenie możliwe jest jednak z datą spełnienia się wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do tego świadczenia, a zatem

w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy błędnie ustalił prawo wnioskodawcy

do świadczenia z dniem ukończenia 60 – tego roku życia. Skoro rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w dacie późniejszej niż ukończenie przez wnioskodawcę 60 – tego roku życia

(30 czerwca 2011 r.), to ustalenia prawa do emerytury winno mieć miejsce od dnia 1 lipca 2011 r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i przyznał T. P. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 r. tj. od dnia następującego po dniu rozwiązania stosunku pracy, jak w pkt I sentencji.

W pozostałym zakresie, z omówionych powyżej względów, apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., jak w pkt II sentencji.